

Tomasz Balbus, Zbigniew Nawrocki

**Władysław Śliwa vel Stanisław
Imiołek (1919-1976), bojówkarz
PPR/AL, organizator
i kierownik WUBP w Rzeszowie,
Krakowie i Wrocławiu,
funkcjonariusz MBP/MSW**

Władysław Śliwa *vel* Stanisław Imiołek, używający w konspiracji pseudonimu „Wacek”, urodził się 12 sierpnia 1919 r. w Dziewięzycach k. Pińczowa jako syn Wincentego (miejscowego kowala) i Bronisławy z d. Suwał. W „Księdze zmarłych, urodzonych i zaślubionych” parafii pw. św. Tekli w pobliskiej Wolicy ks. Stanisław Kitek na karcie 8 roku 1919 pod pozycją 48 adnotował: „Działo się w Wolicy dnia 18 września 1919 r. O godz. 9 z rana stawił się Wincenty Śliwa, lat 52 liczący włościanin, wyrobnik z Dziewięzyc, w obecności Wincentego Kuca, lat 40, i Jana Sowy, lat 50 liczących włościan z Dziewięzyc, i okazał Nam dziecię płci męskiej, oświadczając, iż jest zrodzone w Dziewięzycach dnia 12 VIII bieżącego roku o godz. 2 po północy, i jego małżonki Bronisławy ze Suwałów, lat 46 liczącej. Dziecięciu temu na chrzcie świętym w dniu dzisiejszym przez Nas odbytym nadane zostało imię Władysław, a rodzicami jego chrzestnymi byli Wincenty Szczubiał i Katarzyna Górak. Akt stawiającym przeczytano, a gdy pisać nie umieją, przez Nas tylko został podpisany”.

Władysław Śliwa wychowywał się w rodzinie małopolskich chłopów, w miejscowości liczącej przed wybuchem wojny ponad 600 mieszkańców (obecnie około 100). Od 1925 r. uczęszczał do szkoły powszechnej w Sosnowcu. Mieszkał tam przy ul. Zuzanny 20. Po jej ukończeniu w 1932 r. przez dwa lata kształcił się na kursach wieczorowych. Na trzecim roku został relegowany za agitację komunistyczną. W 1935 r. w Sosnowcu jako bezrobotny został zwerbowany do Komunistycznego Związku Młodzieży Polskiej (dzielnica Środula). Organizował siatki komunistyczne na terenie „Czerwonego Zagłębia”. Do wybuchu wojny pracował na robotach sezonowych w Sosnowcu (firma budowlana Józefa Trojanowskiego).

Wrzesień 1939 r. zastał go w Sandomierzu (przydział z Biura Pośrednictwa Pracy w Sosnowcu do Kieleckiego Urzędu Melioracyjnego). Do 1940 r. pracował w kopalni „Jachanka” w Bytomiu, a potem do 1942 r. w firmie kablowej w Sosnowcu. Aresztowany przez policję niemiecką, wywieziony został na roboty do m. Sanfeld Salle w Niemczech, skąd zbiegł po trzech miesiącach i powrócił na Górny Śląsk. Był poszukiwany przez gestapo.

17 stycznia 1942 r. po spotkaniu z bratem Romanem Śliwą „Weberem” (w grupie inicjatywnej PPR został przerzucony do Polski przez wywiad sowiecki) rozpoczął organizowanie komórek komunistycznych, partyjnych i wojskowych, w powiatach pińczowskim i miechowskim. Pełnił funkcję sekretarza dzielnicy. Od 1943 r. był członkiem Komitetu Okręgowego PPR/GL. Został również mianowany komendantem Okręgu GL/AL w Miechowskim. Organizował bojówki komunistyczne oraz rozpracowywał dla NKWD struktury i ludzi Polski Podziemnej.

15 sierpnia 1944 r. z 1 Brygadą AL im. Bartosza Głowackiego Ziemi Krakowskiej dowodzoną przez Franciszka Książarczyka „Michała” przeszedł przez linię frontu na stronę sowiecką i nazajutrz przybył do Rzeszowa. Początkowo kierował Powiatowym Wydziałem Bezpieczeństwa przy Starostwie w Rzeszowie, a 7 września 1944 r. objął stanowisko p.o. kierownika tamtejszego Wojewódzkiego Urzędu Bezpieczeństwa Publicznego z siedzibą przy ul. Jagiellońskiej. Miał wówczas 25 lat. Wiek i stopień Imiołka pokazują błyskawiczność karier, jakie wówczas robili w bezpiecie rządu warszawskiego bojówkarze KPP/PPR i GL/AL.

Na Rzeszowszczyźnie Imiołek odpowiadał za przeprowadzane wspólnie z NKWD i „Smierszem” masowe represje wymierzone w żołnierzy i działaczy Polskiego Państwa Podziemnego, aresztowania osób związanych z Delegaturą Rządu na Kraj, pacyfikacje wsi polskich i ukraińskich. Jego zasługi w instalowaniu i utrwalaniu władzy ludowej podkreślono w hagiograficznym życiorysie opracowanym w Wydziale „C” koszalińskiej Służby Bezpieczeństwa w połowie lat osiemdziesiątych: „Po zorganizowaniu WUBP w Rzeszowie w latach 1944–1945 W. Śliwa bez chwili wytchnienia nieustannie walczy z bandami reakcyjnego podziemia”

13 stycznia 1945 r. rozkazem ministra bezpieczeństwa publicznego Stanisława Radkiewicza Imiołek został wyznaczony na organizatora Grupy Operacyjnej MBP na Kraków oraz p.o. kierownika tamtejszego WUBP. Rozkaz jednocześnie określał skład i organizację jednostek w woj. krakowskim. Z WUBP w Rzeszowie została wówczas wydzielona grupa 26 funkcjonariuszy, których miano wysłać do krakowskiego WUBP jako obsadę tamtejszych MUBP i PUBP. Zbiórka kierowanych przez MBP do Małopolski 108 funkcjonariuszy nastąpić miała zgodnie z tym rozkazem 17 stycznia 1945 r. w gmachu WUBP w Rzeszowie przy ul. Jagiellońskiej. Delegowani mieli dotrzeć do zajętego przez Sowietów Krakowa 18 stycznia w godzinach wieczornych.

Imiołek zorganizował WUBP w Krakowie przy placu Inwalidów, jeszcze według etatów z 1944 r., oraz koordynował tworzenie placówek terenowych (MUBP

oraz PUBP) w woj. krakowskim: Biała Krakowska, Bochnia, Brzesko, Chrzanów, Dąbrowa Tarnowska, Limanowa, Miechów, Myślenice, Nowy Sącz, Nowy Targ, Olkusz, Oświęcim, Tarnów, Wadowice, Zakopane, Żywiec oraz – podporządkowane po 5 lipca 1945 r. rzeszowskiej WUBP – w Gorlicach, Jaśle, Dębicy i Mielcu. Utworzył kontrwywiad, sekretariat, Wydział Personalny, Wydział Gospodarczy, a także ochronę gmachu i zaopatrzenie. W lutym i marcu 1945 r. przeprowadził reorganizację strukturalną i etatową zgodnie z nowymi wytycznymi MBP.

W zasobach Instytutu Pamięci Narodowej nie udało się odnaleźć sprawozdań kierownictwa z działalności operacyjnej krakowskiego WUBP od stycznia do kwietnia 1945 r., kiedy jednostką tą kierował Imiołek. Jak wynika ze sprawozdawczości z maja i czerwca, w pierwszych miesiącach krakowska bezpieka wspólnie z NKWD ściagała i aresztowała między innymi żołnierzy i działaczy Polskiego Państwa Podziemnego, werbowała agenturę w środowiskach niepodległościowych, razem z „ludowym” wojskiem i Wojskami Wewnętrznymi zwalczała polskie struktury polityczne i oddziały partyzanckie (AK, BCh, NSZ, NZW).

1 kwietnia 1945 r. na mocy rozkazu personalnego ministra bezpieczeństwa publicznego Imiołek objął funkcję kierownika Grupy Operacyjnej MBP na okręg Dolny Śląsk, a trzy dni później zdał funkcję szefa krakowskiej bezpieki. Ta nominacja była związana z organizowaniem grupy administracyjnej dla Wrocławia w Krakowie. Imiołek został zobowiązany do przekazania następcy wszelkich spraw związanych z funkcjonowaniem krakowskiej bezpieki do 8 kwietnia. Jego miejsce w Krakowie zajął 4 kwietnia mjr Jan Frey-Bielecki.

Grupy operacyjne organizowane przez poszczególne ministerstwa rządu warszawskiego oraz kadrowych funkcjonariuszy PPR mających organizować struktury władzy komunistycznej kierowano na tereny zajęte i ograbione już przez sowieckie komanda (*trofiejne*). Przed wyjazdem na Dolny Śląsk grupa krakowska dowodzona przez kpt. Imiołka (awansowanego na ten stopień w Rzeszowie) przybyła około 10 kwietnia na odprawę do MBP w Warszawie. Znajdowali się w niej późniejsi kierownicy wydziałów: Jakub Górni (Wydział II i IV) i Władysław Wątopek (Wydział I).

W centrali resortu Imiołek otrzymał rozkazy organizacyjne i wytyczne do działań na obszarze Niemiec włączonym do Polski. Następnie grupa udała się do kierowanego przez mjr. Adama Korneckiego WUBP w Kielcach w celu połączenia się z tamtejszą kadrą wyznaczoną do wyjazdu na Dolny Śląsk. 7 kwietnia kierownik kieleckiej bezpieki otrzymał od Radkiewicza rozkaz: „Wydzielić funkcjonariuszy grupy operacyjnej okręgu Dolny Śląsk – 35 pracowników, zaopatrzenia ich w żywność na 15 dni od chwili wyruszenia, wypłacić im jednomiesięczną pensję tytułem przeniesienia, zaopatrzyć w niezbędne środki transportowe z Kielc do miejsca przeznaczenia we Wrocławiu i odesłać ich do Wrocławia nie później niż do dnia 10 IV”.

Wybranie Kielc na miejsce formowania dolnośląskiej grupy operacyjnej było związane z tworzeniem części grupy administracyjnej dla Wrocławia również w tym

mieście. Grupa kielecka została skompletowana spośród obsady tamtejszego WUBP oraz podległych mu jednostek powiatowych (w tym z Radomia i Starachowic). Po połączeniu się grupy kieleckiej i krakowskiej funkcjonariusze – już formalnie – Grupy Operacyjnej MBP na okręg Dolny Śląsk wyjechali na objęte jeszcze działaniami wojennymi tzw. Ziemie Odzyskane.

Wyjazd z Kielc do oblężonego przez Sowieców Wrocławia nastąpił 15 kwietnia 1945 r. Gdy dowodzona przez kpt. Imiołka grupa operacyjna dotarła pod Wrocław, w mieście trwały jeszcze walki uliczne. W oczekiwaniu na całkowitą kapitulację wyizolowanej niemieckiej załogi broniącej miasta bezpieczniacy zatrzymali się nocą 15 kwietnia w Kątach Wrocławskich. Niemiecka załoga zrujnowanego oblężeniem oraz ostrzałem artyleryjskim i nalotami sowieckiego lotnictwa Festung Breslau skapitulowała 6 maja 1945 r.

Do zdobytej twierdzy grupa mjr. Imiołka (awansował na kolejny stopień oficerski 2 maja) przybyła dopiero 9 maja 1945 r. Organizacja WUBP we Wrocławiu rozpoczęła się już kilka dni po zdobyciu miasta przez Sowieców. Podkomendni mjr. Imiołka na pierwszą siedzibę WUBP zajęli budynek przy ul. Podwale Świdnickie 18. Zniszczenia miasta były jednak tak ogromne, że na wniosek Imiołka Radkiewicz podjął decyzję o przeprowadzce wrocławskiej bezpieki do Legnicy. W zrujnowanym Wrocławiu zorganizowano natomiast działający do powrotu do miasta obsady WUBP Miejski Urząd Bezpieczeństwa Publicznego.

W Legnicy na siedzibę wrocławskiego WUBP zajęto były budynki koszarowe i willowe. Przeprowadzka zbiegła się z przeniesieniem do tego miasta także urzędów okręgowych (wojewódzkich). Jednostka z dopiero organizującymi się pionami (operacyjnym, techniki i ewidencji, gospodarczym i śledczym) zainstalowała się w Legnicy w gmachu przy ul. Złotej (obecnie Złotoryjskiej, blisko budynku sądu). W pobliżu tymczasowej siedziby WUBP zajęto kilka większych willi na mieszkania służbowe dla kadry kierowniczej.

W pierwszej połowie lipca 1945 r. ze względu na wydzielenie przez Sowieców w mieście całych kwartałów na ich dzielnicę garnizonową siedziba WUBP została ponownie zmieniona. Przeznaczono na nią gmach koszar (na początku 1945 r. wykorzystywany przez Niemców jako szpital) na przedmieściach miasta za rzeką Kaczawą przy ul. Długiej (późniejszej Karola Świerczewskiego, obecnie ul. Rzeczypospolitej).

Kierowany przez mjr. Imiołka WUBP wspólnie z urzędami okręgu administracyjnego Dolny Śląsk przeniesiono ponownie do Wrocławia w październiku i listopadzie 1945 r. Przez pół roku Imiołek organizował jednostkę wojewódzką oraz nadzorował tworzenie MUBP we Wrocławiu i PUBP w okręgu administracyjnym Dolny Śląsk: Bolesławiec, Brzeg, Bystrzyca, Dzierżonów, Głogów, Góra Śląska, Gubin, Jawor, Jelenia Góra, Kamienna Góra, Kłodzko, Koźuchów, Krosno Odrzańskie, Legnica, Lubiąż, Lubin, Lwówek Śląski, Milicz, Namysłów, Oleśnica, Oława, Strzelin, Syców, Szprotawa, Środa Śląska, Świdnica, Trzebnica, Wałbrzych, Wołów, Wrocław (powiatowy), Wschowa, Ząbkowice, Zgorzelec, Zielona Góra, Żagań i Żary.

Władza Imiołka była w istocie nominalna, faktycznie jednostką wojewódzką kierowało (i nadzorowało ją jednocześnie) kilku doradców sowieckich. Kadry kierow-

nicze UB na Dolnym Śląsku składały się w znacznej części z bojówkarzy GL/AL oraz KPP/PPR, kierowanych do Wrocławia z województw południowo-wschodnich i centralnych. Tylko do połowy 1946 r. komitety powiatowe i wojewódzkie PPR z tej części Polski wysłały na Dolny Śląsk do służby w UB i milicji około 370 członków partii komunistycznej.

Zadania mjr. Imiołka, podległego formalnie bezpośrednio ministrowi bezpieczeństwa publicznego Tymczasowego Rządu Jedności Narodowej, a *de facto* doradcom sowieckim nadzorującym działalność jednostki, sprowadzały się do ogólnego nadzoru merytorycznego i politycznego nad działalnością podległych jednostek w regionie (WUBP, MUBP i PUBP); szczególnego nadzoru nad działalnością Wydziału I (kontrwywiadu), Wydziału do Walki z Bandytyzmem, Wydziału Personalnego; zadaniowaniu formacji milicyjnych i jednostek Wojsk Wewnętrznych działających na Dolnym Śląsku; werbowaniu i prowadzeniu najcenniejszych agentów. Kierownik jednostki miał do dyspozycji oficera inspekcyjnego oraz sekretariat ogólny (sekretarz, sekretarka, pomoc biurowa, goniec).

W okresie pełnienia przez Imiołka funkcji szefa wrocławskiej bezpieki podległe mu służby między innymi aresztowały żołnierzy i działaczy Polski Podziemnej, represjonowały członków SL/PSL i PPS, wspólnie z KBW i NKWD uczestniczyły w zwalczaniu poakowskiego oddziału partyzanckiego Franciszka Olszówki „Otta”.

1 stycznia 1946 r. Imiołek został odwołany z Wrocławia do dyspozycji MBP. W jego dokumentach osobowych, podobnie jak w zachowanych materiałach bezpieki, nie ma wzmianki o przyczynach tej decyzji kadrowej. Dwa tygodnie później, 15 stycznia, Imiołek został kierownikiem Wydziału III nowo utworzonego Departamentu VII MBP. Według rozkazu Radkiewicza, powołującego nowy pion w centrali resortu, wydział kierowany przez Imiołka miał się zajmować „walką z podziemnymi organizacjami endeckimi i pokrewnymi”.

W Warszawie Imiołek zamieszkał z rodziną w domu administrowanym przez MBP przy ul. Narbutta 6/1. Przez rok dokształcał się w Akademii Nauk Politycznych. W charakterystyce służbowej z tego okresu zapisano, że „pracę opanował dobrze, z agenturą pracuje dobrze, posiada samodzielną inicjatywę, orientację szybką i zdolność decyzyjną, pracowity, zdyscyplinowany”. Bezpiecze udało się wtedy zlikwidować niemal wszystkie siatki konspiracyjne ruchu narodowego oraz zniszczyć większość oddziałów partyzanckich NSZ/NZW.

1 czerwca 1948 r. Imiołek został przeniesiony na krótko na stanowisko naczelnika Wydziału II Departamentu III MBP – do walki z istniejącymi jeszcze nielicznymi komórkami podziemia poakowskiego. 2 sierpnia 1948 r. objął funkcję naczelnika Wydziału VI Departamentu I (kontrwywiadu) MBP. Wydział ten miał się zajmować „zagadnieniem siatek wywiadowczych polskich ośrodków emigracyjnych (andersowska, Międzyrzecze, Oddział VI, dwójka przedwojenna) oraz wywiadu organizacji podziemnych w okresie okupacji i obecnie, zagadnieniem rozpracowania repatriacji i filtracji repatriantów”.

Rozkazem z 28 grudnia 1948 r. przywrócono mu właściwe nazwisko – Władysław Śliwa. 20 kwietnia 1951 r. z wynikiem dobrym ukończył sześciomiesięczny Kurs Aktywu Kierowniczego MBP (polityczny) prowadzony przez Irenę Oliwę. Wedle jej charakterystyki: „Sumiennie odnosił się do nauki, która szła mu z trudem z powodu słabego przygotowania. Pracował dużo, systematycznie”. W opinii służbowej z 12 stycznia 1951 r. zapisano natomiast: „Politycznie pewny, słabo wyrobiony. Posiada wysoko wyrobiony instynkt klasowy i silne przywiązanie do sprawy socjalizmu. Bezwzględnie oddany partii, bojowy i ofiarny towarzysz. Poziom inteligencji i wykształcenie – niedostateczny. Bierze słaby udział w życiu społecznym. Jest subordynowanym członkiem PZPR. Do religii i kleru posiada stosunek negatywny. Szanuje własność socjalistyczną. Przejęty głęboko ideą internacjonalizmu proletariackiego [...]. Z agenturą pracuje dobrze”.

1 listopada 1951 r. Władysław Śliwa został zastępcą szefa WUBP w Łodzi. Zamieszkał przy ul. Narutowicza 34. Już wówczas chorował na serce. Po roku, 1 grudnia 1952 r., przeniesiono go na równorzędne stanowisko w WUBP w Koszalinie, gdzie 1 czerwca 1953 r. objął także funkcję p.o. szefa tej jednostki. Nadzorował tam m.in. działalność kontrwywiadowczą, w tym zwalczanie akcji prowadzonych przez wywiady Stanów Zjednoczonych, Wielkiej Brytanii i Francji. 20 maja 1955 r. został odwołany z Koszalina do dyspozycji Departamentu Kadr i Szkolenia KdsBP w Warszawie, gdyż „miał pewne trudności w kierowaniu urzędem, szczególnie na obecnym etapie nie zabezpieczał przestawienia urzędu zgodnie z nowymi wymogami” (z wniosku personalnego dyrektora departamentu płk. Mikołaja Orechwy).

1 czerwca 1955 r. Śliwa objął funkcję starszego inspektora Inspektoratu Przewodniczącego Komitetu ds. BP, a 1 sierpnia tego roku został skierowany do Moskwy na kurs specjalny dla funkcjonariuszy Komitetu ds. Bezpieczeństwa Publicznego. Według akt osobowych ukończył również trzy semestry Wydziału Konsularno-Dyplomatycznego Akademii Nauk Politycznych w Warszawie. Po powrocie z Moskwy 1 września 1956 r. został zastępcą kierownika WUdsBP w Warszawie. Zamieszkał wówczas przy ul. Chopina 5a/19.

„Odwilż gomułkowska” spowodowała stopniowy upadek bezpieczeniackiej kariery Władysława Śliwy. 1 lutego 1957 r. został dyżurnym oficerem operacyjnym w Gabinetie Ministra Spraw Wewnętrznych, skąd w połowie czerwca 1958 r. przeniesiono go na stanowisko inspektora w Inspektoracie Biura „T” MSW, gdzie dał się poznać jako „oddany i ofiarny pracownik Służby Bezpieczeństwa, aktywny członek partii. W ostatnich wyborach wybrany członkiem Komitetu Zakładowego PZPR” (wg opinii służbowej z maja 1959 r.).

W czerwcu 1961 r. w trybie zaocznym ukończył Państwowe Liceum Ogólnokształcące dla Pracujących nr 1 w Warszawie z następującymi wynikami: język polski, język rosyjski, historia, wiadomości o Polsce i świecie współczesnym, geografia – oceny bardzo dobre, biologia – dobry, matematyka fizyka i chemia – oceny dostateczne.

1 września 1961 r. został inspektorem Inspektoratu Kierownictwa Biura „T” MSW, skąd w lutym 1962 r. przeniesiono go do pracy w Departamencie I MSW na stanowisko inspektora. Po dwóch latach pracy w wywiadzie skierowany został ze względu na stan zdrowia do czynności administracyjnych w resorcie. 1 stycznia 1964 r. objął stanowisko naczelnika wydziału MSW. Był to faktyczny koniec czekistowskiej kariery wcześniejszego szefa bezpieczeństwa kilku jednostek wojewódzkich. Odtąd zajmował się m.in. przydziałem mieszkań służbowych dla funkcjonariuszy MSW. Przez następną dekadę pełnił podrzędną funkcję kierowniczą w pomocniczych służbach ministerstwa. Od przełomu lat sześćdziesiątych i siedemdziesiątych był leczony w Poliklinice nr 1 MSW. 13 września 1974 r. w godzinach popołudniowych, wracając z MSW do domu przy ul. Smoluchowskiego 6/114, doznał zawału serca. Leczony był w Centralnym Szpitalu Klinicznym MSW. Do służby już nie powrócił. Zmarł 18 grudnia 1976 r. w Warszawie.

Był członkiem KZMP, PPR, PZPR, ZBoWiD. Odznaczony przez władze komunistyczne dwukrotnie Krzyżem Walecznych, Złotym Krzyżem Zasługi oraz krzyżami: Kawalerskim, Oficerskim i Komandorskim Orderu Odrodzenia Polski. Awanse: kapitan UB (wrzesień 1944), major UB (2 V 1945), podpułkownik UB (22 XII 1947), pułkownik MO (22 VII 1964).

Z rysopisu: „Wzrost: 172, twarz: pociągła, oczy: niebieskie, włosy: blond”. Żonaty od 1945 r. z Czesławą Pauliną Duszą *vel* Duszanką (ur. 12 VII 1923 r. w Przewrotnem k. Rzeszowa), córką Józefa i Marianny z d. Muszak. Od września 1944 r. była maszynistką sekretariatu WUBP w Rzeszowie, od stycznia do maja 1945 r. – maszynistką sekretariatu WUBP w Krakowie. W 1947 r. została zatrudniona w Centralnym Zarządzie Przemysłu Metalowego. Potem pracowała (do 1952 r.) w Centrali Zarządu Przemysłu Motoryzacyjnego. W latach 1954–1955 była urzędniczką Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej w Koszalinie. W 1957 r. została zatrudniona w Warszawie w Spółdzielni „Dom Pracy”. W grudniu 1961 r. podjęła ponownie służbę bezpiece (oficer techniki operacyjnej Sekcji V Wydziału III Biura „W” MSW). Z bezpieki odeszła ze względu na stan zdrowia w stopniu porucznika w czerwcu 1976 r. W okresie stanu wojennego, od kwietnia do grudnia 1982 r., była pracownikiem cywilnym na pół etatu Wydziału III Biura „W” MSW. Zmarła 15 kwietnia 2002 r.

Szwagier Śliwy, Władysław Dusza „Lutek” (ur. 11 IV 1921 r. w Przewrotnem k. Rzeszowa), absolwent Szkoły Rzemiosła w Rzeszowie, był od grudnia 1942 r. sekcijnym PPR/GL (zwerbowany przez Tadeusza Mitkę i Franciszka Beresia, dzielnica Rzeszów-Północ), bojówkarzem i wywiadowcą grupy zbrojnej AL Józefa Kogutka „Marka”, od 26 sierpnia 1944 r. milicjantem posterunków w Trzebownisku, Strzyżowie i Rzeszowie (pluton operacyjny). Wspólnie z NKWD i UB uczestniczył w aresztowaniach i represjach wymierzonych w żołnierzy i działaczy Polskiego Państwa Podziemnego.

Od sierpnia 1945 r. Dusza był funkcjonariuszem operacyjnym WUBP w Legnicy/Wrocławiu (Sekcja II Wydziału I oraz sekcje Wydziału III). Brał udział w aresztowa-

niu wielu ludzi z podziemia niepodległościowego, kilkakrotnie karany za urządzenie ulicznych i knajpianych awantur w stanie nietrzeźwym z użyciem broni palnej. 14 września 1952 r., pijany, usiłował popełnić samobójstwo, czemu przeszkodziła żona („podszedł do żony i w złości głosem podniesionym powiedział, że więcej głodny chodził nie będzie, i skierował lufę pistoletu w siebie”). Członek PZPR. Zwolniony dyscyplinarnie z WUdsBP we Wrocławiu 4 kwietnia 1955 r. z powodu pijaństwa i powtórznej próby samobójczej. Zamieszkał w Tarnowskich Górach.

Ideowe i polityczne preferencje „Wacka” podzielała jego rodzina: ojciec, działacz komunistyczny, zmarł w 1932 r.; matka została w 1943 r. aresztowana przez gestapo za współpracę z komunistami i rozstrzelana; brat Edward był w II Rzeczypospolitej funkcjonariuszem Policji Państwowej; brat Roman (ur. 21 XII 1904 r.), karany przez Sąd Okręgowy w Sosnowcu (7 III 1927 r., 2 lata i 4 miesiące więzienia, 11 X 1927 r., art. 102 i 154 kk) za działalność na rzecz Związku Sowieckiego, wyrok z 13 II 1934 r. Sądu Okręgowego w Krakowie 12 lat i 3 miesiące więzienia (art. 97, par. 1 kk), karę odbywał w Rawiczu, we wrześniu 1939 walczył w obronie Warszawy, następnie przedostał się do ZSRS, skąd w 1942 r. został przerzucony przez sowiecki wywiad do okupowanej Polski, w 1943 został aresztowany przez gestapo i rozstrzelany; brat Bolesław (ur. w 1906 r.) był członkiem siatki KPP na Górnym Śląsku; brat Stefan (ur. w 1912 r.) do 1939 r. za działalność komunistyczną odbywał karę 2 lat więzienia w Mysłowicach, w 1943 r. jako członek PPR został aresztowany przez gestapo i rozstrzelany; brat Bogusław (ur. w 1914 r.) przed wojną odbywał wyrok z 19 II 1938 r. Sądu Apelacyjnego w Lublinie 10 miesięcy w więzieniu w Mysłowicach (również za działalność komunistyczną), w 1940 r. został wywieziony do obozu koncentracyjnego w Niemczech, gdzie zginął; brat Józef (ur. w 1915 r.), bojówkarz PPR/GL, zginął w 1943 r.; o bracie Tomaszu brak bliższych danych; siostra Pelagia, po mężu Wylęzek, członkini PZPR, była położną, po wojnie pracowała w Sosnowcu.

Władysław Śliwa miał córkę Krystynę Barbarę – zamężna trzykrotnie: Łukasik, Zwierzchowska i Kłusek (ur. 10 V 1946 r. we Wrocławiu), i syna Andrzeja Ryszarda (ur. 9 XI 1951 r. w Warszawie).

Źródła: AAN: 295/VII-5, KC PPR, Problemy Dolnego Śląska w chwili obecnej, mps, 6 VII 1945 r.; Instytut i Muzeum im. Gen. Władysława Sikorskiego w Londynie, Kolekcja Wincetego Bąkiewicza, Raporty wywiadowcze Oddziału Informacji II Korpusu PSZ na Zachodzie z listopada 1945 r. dotyczące WUBP w Legnicy/Wrocławiu; AP Wr, 1/XV/119, Skierowania indywidualne i zbiorowe członków PPR do pracy w organach bezpieczeństwa publicznego z lat 1945–1948; AIPN, 0193/7457, Akta osobowe Stanisława Imiołka *vel* Władysława Śliwy; AIPN, 0193/4595, Akta osobowe Czesławy Śliwy; AIPN, 0990/2, t. 1, Rozkaz personalny ministra BP nr 63 z 4 IV 1945 r., k. 142; AIPN, 0297/16, t. 14, Organizacja wojewódzkiego i powiatowych urzędów bezpieczeństwa publicznego na Dolnym Śląsku w 1945 r. oraz zestawienie faktów wrogiej działalności reakcyjnego podziemia i faktów przeciwdziałania ze strony

organów BP w województwie wrocławskim w latach 1945–1950, mps, 1964; Kartoteka funkcjonariuszy, Karta ewidencyjna Władysława Śliwy *vel* Stanisława Imiołka; AIPN Kr, 056/1, t. 1, Sprawozdania kierowników sekcji MUBP w Krakowie za maj i czerwiec 1945 r.; AIPN Rz, Karta ewidencyjna Czesławy Duszy; AIPN Wr, 0148/760, S. Nowak, Kształtowanie aparatu władzy ludowej i organów bezpieczeństwa na Dolnym Śląsku w niesprzyjających warunkach społeczno-politycznych lat 1945–1948, mps, 1979; AIPN Wr, 0211/61, Kronika Wydziału „C” WUSW we Wrocławiu (1945–1989); AIPN Wr, 032/209, Raport pełnomocnika ministra komunikacji na okręg Dolny Śląsk do Ministerstwa Komunikacji, [czerwiec – lipiec 1945 r.]; AIPN Wr, 053/1330, Kronika Wydziału II WUBP we Wrocławiu za lata 1945–1969; AIPN Wr, 053/379, Sprawozdania dekadowe Sekcji I, II, III Wydziału I WUBP we Wrocławiu za 1945 r.; AIPN Wr, 053/380, Sprawozdania dekadowe PUBP w Środzie Śląskiej, Strzelinie, Świdnicy, Sycowie, Wołowie i Złotorzy za 1945 r.; AIPN Wr, 053/384, Sprawozdania dekadowe III, IV, V, VI, VII, VIII Wydziału I WUBP we Wrocławiu za 1945 r.; AIPN Wr, 053/386, Sprawozdania dekadowe PUBP w Bolesławcu, Bystrzycy Kłodzkiej, Dzierżoniowie, Jaworze, Legnicy, Lwówku Śląskim i Oleśnicy za 1945 r.; AIPN Wr, 053/932, Rozkazy MBP do wszystkich jednostek wojewódzkich i powiatowych przesłane do wiadomości i wykonania z lat 1945–1947; AIPN Wr, 054/1215, Dokumentacja dotycząca kadry kierowniczej UB/SB i MO na Dolnym Śląsku; AIPN Wr, 054/1215, J. Łąbędzki, Dane o pionie zaopatrzenia WUBP i KW MO we Wrocławiu w latach 1945–1949; AIPN Wr, 054/51, Segregator Wydziału II WUBP we Wrocławiu z lat 1945–1956; AIPN Wr, 054/515, J. Wojciechowski, Tamte dni..., mps, 1984; AIPN Wr, 054/655, Relacje ustne, wypisy z listy płac, rozkazy personalne z teczek pracowników UB na Dolnym Śląsku za 1945 r.; AIPN Wr, 054/663, Organizacja jednostek MO i UB w woj. wrocławskim w 1945 r.; 054/673, Sprawozdania z pracy z Dolnego Śląska, Meldunki o treści społeczno-politycznej za lata 1945–1946; AIPN Wr, 059/2871, Akta osobowe Władysława Duszy; AIPN Wr, 158/1–2, Rozkazy personalne kierownika WUBP we Wrocławiu z lat 1945–1946; AIPN Wr, 194/17–18, Listy płac WUBP we Wrocławiu za lata 1945–1947; AIPN Wr, 282/969, Zestawienie faktów wrogiej działalności na Dolnym Śląsku za lata 1945–1960, mps, 1964 r.; AIPN Łd, pf 10/2, Sprawozdania szefa WUBP w Łodzi za lata 1951–1952; AIPN Łd, 231/1, Karty ewidencyjne Stanisława Imiołka *vel* Władysława Śliwy; AIPN Sz, 0116/1621, Teczka personalna Stanisława Imiołka *vel* Władysława Śliwy; AIPN Sz, 0116/1621 Karta ewidencyjna Stanisława Imiołka *vel* Władysława Śliwy; AIPN Sz, 00103/95, Sprawozdania Wydziału III WUBP w Koszalinie za lata 1952–1963; AIPN Sz, 00103/10, Sprawozdania miesięczne WUBP/KW MO w Koszalinie za lata 1952–1960; AIPN Sz, 00103/41, Sprawozdania WUBP w Koszalinie za lata 1952–1954; 00103/123, Sprawozdania WUBP w Koszalinie za lata 1950–1954; AIPN Sz, 00103/131, Plany pracy i analizy WUBP/KW MO w Koszalinie za lata 1954–1974; AIPN Sz, 00103/132, Plany pracy WUBP w Koszalinie za lata 1952–1954; AIPN Sz, 00103/41, Sprawozdania z pracy operacyjnej WUBP/KW MO w Koszalinie za lata 1950–1963; AIPN Sz, 00103/186, Sprawozdania z pracy operacyjnej WUBP/KW MO w Koszalinie za lata 1950–1963; AIPN Sz, 00103/189, Protokoły narad i odpraw WUBP/KW MO w Koszalinie za lata 1948–1972; AIPN Rz, 00149/14, Nominacja ppor. Stanisława Imiołka na kierownika PWB w Rzeszowie z 27 VIII 1944 r., b.p.;

AIPN Rz, 04/367, Rozkaz personalny kierownika Resortu BP PKWN z 7 IX 1944 r., b.p.; Kancelaria parafii pw. św. Tekli w Wolicy, Duplikaty aktów cywilno-religijnych urodzonych, zaślubionych, zmarłych w parafii w Wolicy za rok 1919 (odpis sporządził Leszek Bukowski); Relacje mieszkańców Dziewięcyc z 1 II 2008 r.

T. Balbus, *Geneza Powiatowego Urzędu Bezpieczeństwa Publicznego w Świdnicy*, „Rocznik Świdnicki” 2005 (2006), t. 33, *passim*; *idem*, *Początki bezpieki. UB w Środzie Śląskiej w roku 1945*, cz. 1: *Geneza*, „Roland. Pismo społeczno-kulturalne powiatu średzkiego” 2006, nr 5 (129), s. 14–15; *idem*, *Początki bezpieki. UB w Środzie Śląskiej w roku 1945*, cz. 2: *Struktury i kadry kierownicze*, „Roland...” 2006, nr 6–7 (130–131), s. 14–15; *idem*, *Początki bezpieki. UB w Środzie Śląskiej w roku 1945*, cz. 3: *Funkcjonariusze i agentura*, „Roland...” 2006, nr 8 (132), s. 14–15; *idem*, *Początki bezpieki. UB w Środzie Śląskiej w roku 1945*, cz. 4: *Kierunki działalności i aresztowania*, „Roland...” 2006, nr 9 (133), s. 14–15; *idem*, *Powiatowy Urząd Bezpieczeństwa Publicznego w Legnicy (maj – grudzień 1945). Struktury, kadry, działalność*, „Aparat Represji w Polsce Ludowej 1944–1989” 2007, nr 1/5; *idem*, *Powiatowy Urząd Bezpieczeństwa Publicznego w Jaworze – struktury, kadry, działalność (maj – grudzień 1945 r.)*, „Aparat Represji w Polsce Ludowej 1944–1989” 2008, nr 1/6; *idem*, *Miejski Urząd Bezpieczeństwa Publicznego we Wrocławiu w okresie maj – grudzień 1945 na tle sytuacji w regionie*, „Aparat Represji w Polsce Ludowej 1944–1989” 2006, nr 2/4; *idem*, *Urząd Bezpieczeństwa we Wrocławiu 1945–1956 [w:] Twarze wrocławskiej bezpieki. Kadry kierownicze. Informator personalny UB/SB 1945–1989*, red. T. Balbus, P. Piotrowski, K. Szwaagrzyk, Wrocław 2006, *passim*; *idem*, *Wrocławski Urząd Bezpieczeństwa w 1945 roku. Raport wywiadu Polskich Sił Zbrojnych na Zachodzie*, „Wrocławskie Studia z Historii Najnowszej” 2001, t. 7, s. 136–143; T. Balbus, K. Szwaagrzyk, *Represje polityczne na Dolnym Śląsku 1945–1946 [w:] Dolny Śląsk 1945 – Dolny Śląsk 2005*, red. B. Cybulski, Wrocław 2006, s. 150–154; *By inny mogli spać spokojnie. Z dziejów walki o utrwalenie władzy ludowej na Dolnym Śląsku*, red. M. Orzechowski, Wrocław 1967, *passim*; W. Frazik, F. Musiał, M. Szpytman, M. Wenklar, *Ludzie bezpieki województwa krakowskiego. Obsada stanowisk kierowniczych Urzędu Bezpieczeństwa i Służby Bezpieczeństwa w województwie krakowskim w latach 1945–1990. Informator personalny*, Kraków 2007, s. 31, 39, 244–245; *Polska Partia Robotnicza. Droga do władzy (1941–1944)*, wyd. 1, Warszawa 2003, wyd. 2, Warszawa 2006, *passim*; R. Klementowski, *Urząd Bezpieczeństwa w powiecie Lwówek Śląski (1945–1956)*, Wrocław 2006, *passim*; *idem*, *Urząd Bezpieczeństwa w Lubinie (1945–1956)*, Wrocław 2007; Z. Nawrocki, *Zamiast wolności. UB na Rzeszowszczyźnie 1944–1949*, Rzeszów 1998, *passim*; S. Piaskowski, *Piętnaście miesięcy pracy na Dolnym Śląsku (6 VI 1945 – 30 VI 1946)*, Wrocław 1946; *idem*, *Początki władzy ludowej na Dolnym Śląsku*, „Z pola walki” 1964, nr 2; M. Piotrowski, *Ludzie bezpieki w walce z Narodem i Kościołem. Służba Bezpieczeństwa w Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej latach 1944–1978 – Centrala*, wyd. 1, Lublin 1991, s. 790; *Rok pierwszy. Powstanie i działalność aparatu bezpieczeństwa publicznego na Rzeszowszczyźnie (sierpień 1944 – lipiec 1945)*, wybór i oprac. D. Iwaneczko, Z. Nawrocki, Rzeszów 2005, *passim*; M. Sodel, *Kształtowanie się organów Służby Bezpieczeństwa na Dolnym Śląsku w 1945 roku*, „Sobótka” 1970, nr 3, s. 431; *idem*, *W walce o ład i bezpie-*

Władysław Śliwa vel Stanisław Imiolek (1919–1976)...

czeństwo na Dolnym Śląsku w latach 1945–1948, Wrocław 1979; K. Szwagrzyk, *Województwo wrocławskie [w:] Aparat bezpieczeństwa w Polsce. Kadra kierownicza*, t. 1: 1944–1956, red. K. Szwagrzyk, Warszawa 2005, *passim*; *idem*, *Winni? – Niewinni? Dolnośląskie podziemie niepodległościowe (1945–1956) w świetle dokumentów sądowych*, Wrocław 1999, *passim*; *Twarze wrocławskiej bezpieki. Kadry kierownicze...*, s. 89–90.